

Op weg naar ComfortClass

Groepsaccommodatie voor varkens

Twee verhalen,
één keuze

John Marcellis runt samen met zijn ouders een varkensbedrijf met 420 zeugen en 1800 vleesvarkens in Castenray. Het bedrijf wil de vleesvarkenstak uitbreiden naar zo'n 3400 varkens en heeft plannen om een nieuwe stal voor groepsaccommodatie voor varkens te bouwen.

De uitspraak 'regeren is vooruitzien' gaat zeker ook op voor de varkenshouderij. John en zijn ouders realiseren zich maar al te goed dat ze, om in de markt goed staande te blijven, moeten anticiperen op de toekomst. En dat betekent groeien, meegaan met de schaalvergroting. Maar hoe ga je die groei bewerkstelligen, wat is ervoor nodig en wat past bij jou en je bedrijf? Wil je verder met het gangbare systeem of kijk je ook daarin vooruit en durf je nieuwe wegen in te slaan? John heeft als deelnemer aan het Netwerk 'High tech grote groepen vleesvarkens' samen met collega's nagedacht over stalsystemen voor groepsaccommodatie voor (vlees)varkens. Daarnaast is hij net als Nicky Sanders deelnemer aan de Innovatiegroep en dat gaf nog een extra dimensie aan de afwegingen: hoe kun je invulling geven aan dierenwelzijn in grote groepen? En kan dat 'financieel uit'?

“Welzijn is te realiseren door 't financieel over meer dieren uit te smeren”

Vele varkens maken de spoeling...betaalbaar!

John heeft ervaring met de biologische én gangbare varkenshouderij en kent de kritische succesfactoren van beide houdersystemen. “Ook ik zie de varkens liever als groep met elkaar in een groot hok rondlopen dan in kleine groepjes in kleine hokken. Eten, slapen en wroeten, varkens doen dat het liefst met elkaar. Ze reageren op elkaar, zoeken elkaar op. Qua huisvesting wil ik daar graag invulling aan geven, maar dan wel op een manier die haalbaar en betaalbaar is. Ik denk dat door groepsaccommodatie schaalvoordeel behaald kan worden en tegelijkertijd meer welzijn voor het varken kan worden gecreëerd. Om dit in de praktijk te toetsen heb ik één van onze oudere stallen omgebouwd tot pilot-stal.

Concreet betekent dit dat bijna alle hokafscheidingen zijn verwijderd en dat de totale stal nu plaats biedt aan zo'n 350 dieren. Ik heb extra afleidingsmateriaal aangebracht en experimenteer onder andere met diverse soorten 'vloerbedekking'. De resultaten van deze testfase helpen bij de plannen voor de nieuwe stal: hoe doen de varkens het, waar moeten we op letten qua functiescheiding en voor welke vloer kiezen we? Met weinig kosten zoveel mogelijk informatie verzamelen om te bouwen voor (en aan!) de toekomst.”

Stappenplan

De experimenteursituatie maakt deel uit van het stappenplan dat John voor ogen staat. “Groepsaccommodatie brengt behalve het welzijnsvoordeel voor het varken, toch ook wel wat praktische bezwaren met zich mee. Het mestgedrag in zo'n grote ruimte is moeilijker te sturen. Als het varken een 'eind' moet lopen om bij de mestplaats te komen, gebeuren er veel ongelukjes en die ongelukjes leiden weer tot mestgedrag op plaatsen waar dat niet moet. De vereiste hoeveelheid dichte vloer vergroot op dit moment het probleem; de hokken worden viezer en dat werkt weer ongewenst mestgedrag in de hand. Door extra drinknippels te plaatsen in de mestgebieden, hoop ik het mestgedrag meer te sturen. Vermorst water geeft natte plekken op de vloer en dat kan mestgedrag aantrekken. Zo probeer je steeds weer wat uit om tot een optimaal systeem te komen.”

Perspectief

Huisvesting in groepsaccommodatie biedt perspectief voor boer en beest. Qua welzijnsniveau kan in groepsaccommodatie aan een aantal wezenlijke behoeften worden voldaan. En ook qua rendement kunnen door het houden van meer dieren in één groep investeringen op het gebied van welzijn worden terugverdiend. Daar ziet men in De Haag ook wel wat in, volgens John. “We hebben daarom als netwerk 'High tech grote groepen vleesvarkens' van de overheid voorlopig ontheffing gekregen voor de verplichte 40% dichte vloer. We mogen met minder starten om dat stapsgewijs, en met de ervaring uit de praktijk, op te voeren tot meer. Als wij straks mogen gaan bouwen, weten we wat haalbaar is en wat niet en kunnen we een stal voor de toekomst bouwen.”

ComfortClass in de praktijk

In het project Varkens in ComfortClass is dierenwelzijn vanuit een proef- en praktijksituatie onderzocht. Voor het praktijkgedeelte is vanaf de start van het project een Innovatiegroep, bestaande uit varkenshouders, opgericht. Voor hen lag de focus vooral op de toepasbaarheid van dierenwelzijn in de dagelijkse praktijk. 'Wat kan ik nú doen aan welzijnsverbetering of hoe kan ik beter welzijn realiseren in mijn nieuw te bouwen stal?' was de vraag die hen persoonlijk bezig hield. In deze folder laten we twee deelnemers van de Innovatiegroep aan het woord over hun keuze: groepsaccommodatie voor varkens.

Bij groepsaccommodatie hebben we 't over groepen van zo'n 250 varkens of meer. De dieren hebben de beschikking over een grote leefruimte en aparte voerruimtes waarin ze op basis van hun gewicht, per dag precies de juiste voersamenstelling krijgen om op hun gewicht te komen. Tweehonderd varkens op tweehonderd vierkante meter levert meer leefruimte op voor het varken dan tien varkens op tien vierkante meter. Dit komt omdat ze door hun behoefte om bij elkaar te liggen, meters 'overhouden' om te exploreren en te bewegen. Groepsaccommodatie sluit dus aan bij de welzijnsbehoeften van het varken.

Tekst:

WhatEls, Delwijnen

Vormgeving en drukwerk:

Vandermeer visuele communicatie, Culemborg

Fotografie:

Rlf communicatieve vormgeving, Cothen

Nicky Sanders is varkenshouder in Den Dungen. Zijn bedrijf telt nu 1300 vleesvarkens. Een deel daarvan houdt Nicky in zijn voor groepsaccommodatie aangepaste stal. Hij heeft uitbreidingsplannen en wil naar zo'n 4000 vleesvarkens die dan allemaal over gaan op zijn nieuwe houderijsysteem.

Nicky mag zich inmiddels ervaringsdeskundige noemen als het gaat om groepsaccommodatie voor varkens. Als deelnemer aan het Netwerk 'High tech grote groepen vleesvarkens' was hij één van de eersten die daadwerkelijk de stap heeft gezet om zijn zeugenstal grondig te verbouwen en geschikt te maken voor een groep van zo'n 300 vleesvarkens. Dat betekende fors investeren in een volautomatisch selectiestation ten behoeve van het voermanagement voor een grote groep. Hoewel de verbouwde stal voor Nicky bedoeld is als experimenteer- en leerstal, weet hij al wel zeker dat hij met dit systeem doorgaat en het dus ook doorvoert in zijn nieuwe stal. Vanuit 'rendement' ingestoken, is hij door deelname aan de Innovatiegroep, ook meer oog gaan krijgen voor de welzijnsaspecten van dit systeem.

Vrijheid, blijheid

De stal in Den Dungen heeft Nicky de naam 'Het vrije varken' gegeven. "De varkens in deze stal kunnen kiezen wat ze willen. Bij elkaar liggen, bewegen, wroeten in de strobakken en onbeperkt eten en drinken. 't Kan allemaal. Het was verrassend om te zien hoe deze stal past bij de welzijnsbehoeften van het varken. Het sociale gedrag van het varken en zijn behoefte aan beweging en exploratie worden op een heel natuurlijke manier ingevuld. Omdat ik van mijn stal een zichtstal heb gemaakt waarin bezoekers van dichtbij (achter glas) de varkens kunnen bekijken, sta ik zelf ook regelmatig als 'toeschouwer' m'n dieren te observeren. Dan geniet ik ervan als ik zie dat ze lekker tegen elkaar aan kunnen liggen en dat er aan alle kanten voldoende ruimte is voor varkens die aan de wandel willen of richting het voerstation gaan."

Weight watching

Een belangrijke voorwaarde om te kunnen sturen op de groei van de varkens is het weegstation. "Wanneer de varkens op een bepaald gewicht zijn (ca. 45 kg), moet ik vanaf dat moment elk dier in de groep de juiste voersamenstelling kunnen aanbieden. In zo'n grote groep is het lastig om zware en lichte dieren van elkaar te scheiden en te zorgen dat ze allemaal in zo'n vier maanden tijd op gewicht zijn. Daarom staat er in de stal een weegstation waarop de varkens worden gewogen. Op basis van hun gewicht gaan ze vervolgens door een selectiepoortje naar de voerbakken waar voor hen precies het juiste voer staat. Dat werkt perfect. Het geeft ook rust in de groep; ze vechten niet om op een bepaalde tijd bij de voerbakken te komen, maar kunnen op elk moment gaan eten. Voor mij is deze automatische gewichtscntrole niet alleen belangrijk om de groei in de gaten te houden, maar geeft het ook up-to-date informatie over het juiste aflevertijdstip, en helpt 't bij het uitsorteren van de af te leveren varkens."

"Het vrije varken heeft de keuze om te doen wat íe wil"

Persoonlijke keuze

Groepsaccommodatie voor varkens moet bij je passen, zegt Nicky. "In de gangbare systemen kom je eigenlijk niet tussen de varkens. Je gaat niet steeds een hok van 8 of 10 varkens in maar voert en kijkt vanaf een centrale gang. Dat is in mijn stal totaal anders omdat alle dieren in één centrale ruimte leven zonder gang of wat dan ook. Ik maak elke dag twee keer een ronde door de stal. Dan zie ik de dieren, kijk wat er gebeurt, check hun gezondheid en vul de strobakken. Dat moet wel bij je passen, dat tussen de varkens lopen en werken. Varkens zijn nieuwsgierige dieren die komen kijken en aan je zitten. Ik vind dat geen probleem, juist wel leuk eigenlijk, maar niet alle varkenshouders willen zo werken."

Maatschappelijke waardering

Het is volgens Nicky opvallend hoe positief burgers reageren op groepsaccommodatie. "Mensen die de varkens zo bij elkaar zien liggen en op hun gemak naar de vreetbakken zien lopen, vragen vaak aan mij of dit nou biologisch is! De ruimte en rust voor de varkens geeft ook hen het gevoel dat de dieren het goed hebben. Ik kan het dan niet laten om te zeggen dat daar wel iets extra's voor betaald moet worden. Da's logisch; beter welzijn kost wat meer en moet dan ook wat meer opleveren. Hoe meer mensen zien hoe 't er hier (en bij collega's) aan toe gaat, hoe meer ze beseffen dat ze zelf ook een bewuste keuze moeten maken als ze in de supermarkt voor het schap staan."